

**URZĄD
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH**
*Dyrektor Urzędu
Robert Tyszewicz*

Warszawa, 19 czerwca 2019 r.

ZO.0143.155.2019.AK

Pani
Katarzyna Szymielewicz
Prezes Fundacji Panoptykon
ul. Orzechowska 4 lok. 4
02-068 Warszawa
fundacja@panoptykon.org

W odpowiedzi na wniosek złożony w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej w dniu 6 czerwca br., uprzejmie informuję, że w związku z ofertą bezpłatnego ubezpieczenia dla dzieci „Wakacje z PZU. Bezpieczne dziecko”, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych na podstawie art. 52 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1000 ze zm.) skierował wystąpienie do Prezesa Zarządu PZU S.A.

W załączeniu przedstawiam kopię przedmiotowego wystąpienia.

Z poważaniem

**DYREKTOR URZĘDU
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH**
Robert Tyszewicz

Klauzula informacyjna dla osób składających wnioski o udostępnienie informacji publicznej

1. Informacje dotyczące administratora danych

Administratorem Państwa danych osobowych jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (Prezes UODO) z siedzibą w Warszawie, przy ul. Stawki 2.

Mogą się Państwo z nim kontaktować w następujący sposób:

- listownie na adres: *ul. Stawki 2, 00-183 Warszawa,*
- przez elektroniczną skrzynkę podawczą na stronie: <https://www.uodo.gov.pl/pl/p/kontakt>,
- telefonicznie: (22) 531 03 00.

2. Inspektor ochrony danych

Nad prawidłowością przetwarzania danych w UODO czuwa wyznaczony przez Prezesa UODO inspektor ochrony danych, z którym mogą się Państwo kontaktować:

- listownie na adres: *ul. Stawki 2, 00-183 Warszawa,*
- przez elektroniczną skrzynkę podawczą na stronie: <https://www.uodo.gov.pl/pl/p/kontakt>,
- poprzez e-mail: iod@uodo.gov.pl.

3. Cel przetwarzania danych oraz podstawy prawne

Będziemy przetwarzać Państwa dane osobowe w celu załatwienia Państwa sprawy, na podstawie:

- art. 6 ust. 1 lit. c i/lub e i art. 9 ust. 2 lit. g rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2),
- ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1330 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. poz. 1000 z późn. zm).

Następnie Państwa dane będziemy przechowywać w celu wypełnienia obowiązku archiwizacji dokumentów wynikających z ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 217 z późn. zm.).

4. Odbiorcy danych

Państwa dane osobowe mogą być przekazane wyłącznie podmiotom, które uprawnione są do ich otrzymania przepisami prawa. Ponadto mogą być one ujawnione podmiotom, z którymi UODO zawarł umowę na świadczenie usług serwisowych dla systemów informatycznych wykorzystywanych przy ich przetwarzaniu.

5. Okres przechowywania danych

Będziemy przechowywać Państwa dane osobowe na podstawie przepisów prawa o archiwizacji dokumentów oraz, zgodnie z obowiązującą w Urzędzie Ochrony Danych Osobowych, Instrukcją kancelaryjną - przez 10 lat od końca roku, w którym zakończono czynności w sprawie, lub dłużej, w tym wiczyście, w przypadku wydania decyzji administracyjnej.

6. Przysługujące uprawnienia

Przysługuje Państwu:

- prawo dostępu do swoich danych oraz otrzymania ich kopii;
- prawo do sprostowania (poprawiania) swoich danych;
- prawo do ograniczenia przetwarzania danych, przy czym przepisy odrębne mogą wyłączyć możliwość skorzystania z tego praw;
- prawo do wniesienia skargi do Prezesa UODO (na adres Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00 - 193 Warszawa).

7. Obowiązek podania danych

Informuję, że podanie danych nie jest obowiązkowe.

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

Jan Nowak

Warszawa, *6 czerwca* 2019 r.

ZSPR.440.1104.2019.MJU

**Sz.P.
Paweł Surówka
Prezes Zarządu
PZU S.A.
al. Jana Pawła II 24
00 - 133 Warszawa**

WYSTĄPIENIE

Na podstawie art. 52 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1000 ze zm.) zwanej dalej także ustawą, zgodnie z którym Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych może kierować do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego, państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych, podmiotów niepublicznych realizujących zadania publiczne, osób fizycznych i prawnych, jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi oraz innych podmiotów wystąpienia zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych zwracam się o podjęcie działań mających na celu dostosowanie procesu przetwarzania danych osobowych do wymogów określonych przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) ((Dz. Urz. UE L 119 z 04.06.2016, st. 1 oraz Dz. Urz. L 127 z 23.05.2018, str. 2)), zwanego dalej rozporządzeniem 2016/679.

Impulsem do niniejszego wystąpienia jest pozyskanie przez Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych informacji o przyjętych przez PZU S.A. (dalej także Spółka), budzących wątpliwość, regulacjach w zakresie pozyskiwania zgody od klientów i potencjalnych klientów na przetwarzanie danych osobowych w celach marketingowych przez podmioty z grupy kapitałowej PZU (PZU SA, PZU Życie SA, PTE PZU SA, TFI PZU SA, PZU Zdrowie SA, PZU CO SA, Link4 TU SA, PEKAO SA, Alior Bank SA.), jako warunek konieczny do korzystania z bezpłatnej usługi - „Wakacje z PZU Bezpieczne dziecko”. Aby skorzystać z oferty bezpłatnego ubezpieczenia należy za pomocą formularza udostępnionego na stronie internetowej Spółki - <https://www.pzu.pl/wakacjeczpu> podać dane osobowe rodzica bądź pełnoletniego ucznia / studenta do 25 roku życia, dane dziecka lub dzieci zgłaszanych do ubezpieczenia oraz zaznaczyć trzy okienka potwierdzające zgodę na przetwarzanie przez podmioty z grupy kapitałowej PZU danych osobowych w celach marketingowych. Dodatkowo konieczne jest potwierdzenie zapoznania się z „informacją odnośnie administratora danych osobowych”. W przypadku braku zaznaczenia któregośkolwiek z okienek, pojawia się informacja, o braku możliwości przyjęcia formularza deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia.

Klauzule zgody wymagane przez Spółkę obejmują: 1) *zgodę na udostępnienie przez PZU Pomoc SA danych osobowych podmiotom z grupy PZU, tj. PZU SA, PZU Życie SA, PTE PZU SA, TFI PZU SA, PZU Zdrowie SA, PZU CO SA, Link4 TU SA, PEKAO SA, Alior Bank SA, w ich własnych celach marketingowych, obejmujących profilowanie zmierzające do określenia preferencji lub potrzeb w zakresie produktów ubezpieczeniowych i innych produktów finansowych oraz przedstawienia odpowiedniej oferty, 2) zgodę na otrzymywanie od PZU SA, PZU Życie SA, PTE PZU SA, TFI PZU SA, PZU Pomoc SA, PZU Zdrowie SA, PZU CO SA, Link4 TU SA, PEKAO SA, Alior Bank SA informacji marketingowych za pośrednictwem połączeń głosowych (rozmowa telefoniczna, komunikaty głosowe, IVR), 3) zgodę na otrzymywanie od PZU SA, PZU Życie SA, PTE PZU SA, TFI PZU SA, PZU Pomoc SA, PZU Zdrowie SA, PZU CO SA, Link4 TU informacji marketingowych za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (email/SMS/MMS).*

Opisana wyżej praktyka uzależniająca skorzystanie z usługi „Wakacje z PZU - Bezpieczne dziecko” od wyrażania zgód na przetwarzanie danych w celach marketingowych przez podmioty z grupy PZU budzi zastrzeżenia organu nadzorczego.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 przetwarzanie danych jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy – i w takim zakresie, w jakim spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

a) osoba, której dane dotyczą wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów;

b) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy;

c) przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;

d) przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;

e) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;

f) przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

Zgodnie z motywem 47 rozporządzenia 2016/679 podstawą prawną przetwarzania mogą być prawnie uzasadnione interesy administratora, w tym administratora, któremu mogą zostać ujawnione dane osobowe, lub strony trzeciej, o ile w świetle rozsądnych oczekiwań osób, których dane dotyczą, opartych na ich powiązaniach z administratorem nadrzędne nie są interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą. Taki prawnie uzasadniony interes może istnieć na przykład w przypadkach, gdy zachodzi istotny i odpowiedni rodzaj powiązania między osobą, której dane dotyczą, a administratorem, na przykład gdy osoba, której dane dotyczą, jest klientem administratora (...). Za działanie wykonywane w prawnie uzasadnionym interesie uznaje się przetwarzanie danych osobowych do celów marketingu bezpośredniego produktów własnych.

Wobec powyższego Spółka nie musi więc pozyskiwać zgód na przetwarzanie danych osobowych w celu marketingu bezpośredniego produktów własnych od swoich klientów, z którymi zawarła umowę, ponieważ podstawą do przetwarzania danych osobowych klientów Spółki w tym celu jest przesłanka prawnie uzasadnionego interesu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt f) rozporządzenia 2016/679. Inaczej jest w przypadku przetwarzania danych osobowych przez podmioty z grupy kapitałowej PZU. W takim przypadku podstawą przetwarzania danych osobowych w celu marketingu bezpośredniego zawsze musi być zgoda.

Wątpliwość budzi jednak fakt uzależnienia możliwości zawarcia umowy ubezpieczenia od wyrażenia zgody na udostępnianie danych osobowych podmiotom z grupy PZU w ich odrębnych celach marketingowych, oraz na przedstawianie przez te podmioty informacji marketingowych za pośrednictwem połączeń głosowych oraz środków komunikacji elektronicznej. Wskazać należy, że zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych zgoda powinna mieć charakter dobrowolny i

niedozwolone jest uzależnianie od wyrażenia zgody, przy czym bez znaczenia jest fakt, że oferowana przez Spółkę usługa odbywa się bezpłatnie.

Zgodnie z art. 4 pkt 11 rozporządzenia 2016/679 zgoda to dobrowolne, konkretne, świadome i jednoznaczne okazanie woli, którym osoba, której dane dotyczą, w formie oświadczenia lub wyraźnego działania potwierdzającego, przyzwala na przetwarzanie dotyczących jej danych osobowych. Wyraźne działanie potwierdzające oznacza, że osoba, której dane dotyczą, musi podjąć celowe działanie, by wyrazić zgodę na określone przetwarzanie. Zgoda musi spełniać poniższe kryteria:

- **dobrowolność** – zgoda oznaczać musi możliwość realnego, swobodnego wyboru, nie może być wymuszona; brak wyrażenia zgody nie może również powodować negatywnych konsekwencji dla osoby, której dane dotyczą; motyw 43 RODO zwraca szczególną uwagę w tym kontekście na sytuację, w której istnieje wyraźny brak równowagi pomiędzy administratorem a osobą, której dane dotyczą,
- **konkretność** – zgoda musi określać precyzyjnie cel przetwarzania danych oraz wskazywać zakres danych; niedopuszczalne jest zbieranie zgód blankietowych, ogólnych; należy również wyraźnie oddzielić informacje związane z uzyskaniem zgody od informacji dotyczących innych kwestii;
- **świadomość** – przed uzyskaniem zgody należy zapewnić niezbędne informacje osobom, których dane dotyczą, aby umożliwić im podejmowanie świadomych decyzji i zrozumienie, na co wyrażają zgodę; prosząc o zgodę, administratorzy powinni upewnić się, że używają jasnego i prostego języka;
- **jednoznaczność** – ważna zgoda wymaga jednoznacznego okazania w formie oświadczenia lub wyraźnego działania potwierdzającego, co oznacza, że osoba, której dane dotyczą, musi podjąć celowe działanie w celu wyrażenia zgody na określone przetwarzanie.

Jak wskazała Grupa Robocza Artykułu 29 ds. Ochrony Danych w Wytycznych Grupy Roboczej Art. 29 dotyczących zgody (WP259)¹, ważna zgoda wymaga zastosowania mechanizmów, które nie pozostawiają wątpliwości co do woli wyrażenia zgody przez osobę, której dotyczą. Co do zasady przyjmuje się, że zgoda może być właściwą, zgodną z prawem podstawą wyłącznie wówczas, gdy osobie, której dane dotyczą, zapewnia się kontrolę oraz rzeczywistą możliwość wyboru w odniesieniu do przyjęcia lub odrzucenia zaoferowanych warunków lub odrzucenia ich bez niekorzystnych konsekwencji. Przymiot „dobrowolności” zakłada rzeczywistą możliwość dokonania wyboru przez osobę, której dane dotyczą. Należy zauważyć, że jeżeli osobie, której dane dotyczą, nie przysługuje rzeczywista możliwość wyboru, czuje się ona zmuszona do wyrażenia zgody lub jeżeli poniesie ona negatywne konsekwencje w przypadku jej niewyrażenia, zgoda będzie nieważna. W

¹ Zgodnie z art. 94 ust 2 zdanie 2 rozporządzenia 2016/679 odesłania do Grupy Roboczej ds. Ochrony Osób Fizycznych w zakresie Przetwarzania Danych Osobowych, ustanowionej w art. 29 dyrektywy 95/46/WE, należy traktować jako odesłania do Europejskiej Rady Ochrony Danych. Ponadto, Europejska Rada Ochrony Danych w dokumencie przyjętym na pierwszym posiedzeniu plenarnym (Endorsment 1/2018) potwierdziła zachowanie aktualności wytycznych WP259.

związku z tym wyrażenie zgody nie zostanie uznane za dobrowolne, jeżeli osoba, której dane dotyczą, nie może odmówić, ani wycofać zgody bez niekorzystnych konsekwencji.

Art. 7 ust. 4 rozporządzenia 2016/679 stanowi, że oceniając, czy zgodę wyrażono dobrowolnie, w jak największym stopniu uwzględnia się, czy między innymi od zgody na przetwarzanie danych nie jest uzależnione wykonanie umowy, w tym świadczenie usługi, jeśli przetwarzanie danych osobowych nie jest niezbędne do wykonania tej umowy. W związku z powyższym za niepożądaną uznaje się sytuację uzależniania wykonania umowy lub świadczenia usługi od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych, które nie jest konieczne w celu wykonania umowy lub świadczenia usługi, innymi słowy nie jest niezbędne dla wykonania umowy.

Istnieje domniemanie, że wyrażenie zgody na przetwarzanie danych osobowych w „celach dodatkowych” tzn. takich, które nie są konieczne dla wykonania umowy, nie można postrzegać jako obowiązkowego świadczenia w zamian za świadczenie usługi.

W tym miejscu wskazać należy, że marketing produktów własnych podmiotów trzecich z całą pewnością nie jest konieczny do świadczenia usługi ubezpieczenia. Ponieważ użytkownicy nie mogą korzystać z oferty ubezpieczenia ofertowanego przez Spółkę w ramach akcji „Wakacje PZU Bezpieczne dziecko” bez wyrażenia zgody na udostępnienie danych podmiotom z grupy PZU („pole wymagane” do przesłania formularza deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia) oraz na ich wykorzystywanie przez te podmioty w celach marketingowych, nie można uznać zgód tych za wyrażone dobrowolnie.

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych wskazuje jednocześnie, że zgodnie z art. 7 ust. 3 rozporządzenia 2016/679 na administratorze ciąży obowiązek poinformowania osoby, której dane dotyczą, o możliwości odwołania zgody, zanim ta zgoda zostanie wyrażona. Obowiązek ten ma być realizowany z inicjatywy administratora i polega na podaniu osobie, której dane dotyczą informacji określonych w art. 13 rozporządzenia 2016/679. Spełnienie tego obowiązku oznacza wypełnienie zasady przejrzystości, a przekazanie odpowiednich informacji osobom, których dane dotyczą, jest im niezbędne także po to by dowiedziały się o sposobie realizacji ich praw (motyw 39 rozporządzenia 2016/679 wskazuje że „osobom fizycznym należy uświadomić ryzyka, zasady, zabezpieczenia i prawa związane z przetwarzaniem danych osobowych oraz sposoby wykonywania praw przysługujących im w związku z takim przetwarzaniem”). Jednocześnie na mocy art. 12 rozporządzenia 2016/679 administrator jest zobowiązany do podjęcia odpowiednich środków, które zapewnią, że w zwięzłej, przejrzystej, zrozumiałej i łatwo dostępnej formie, jasnym i prostym językiem osoba, której dane dotyczą uzyska wszelkie informacje o przetwarzaniu jej danych osobowych. Przepisy art. 12 rozporządzenia 2016/679 zobowiązują administratora nie tylko w zakresie przejrzystego informowania, ale także przejrzystej komunikacji w zakresie realizacji praw osób, wynikających z przepisów rozporządzenia.

Odnosząc się do formularza deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia „Wakacje z PZU Bezpieczne dziecko” i jego zgodności z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie ochrony danych osobowych, wskazać trzeba, że konieczne jest dokonanie przez administratora przeglądu wszystkich obowiązujących u niego zgód na przetwarzanie danych osobowych w celu weryfikacji czy spełniają one standardy określone w rozporządzeniu 2016/679.

Jedną z naczelnych zasad przetwarzania danych osobowych jest zasada zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości (art. 5 ust. 1 lit a rozporządzenia 2016/679). Aby dane były przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dotyczą, zostały zawarte w tym przepisie dwie zasady dotychczas ujmowane odrębnie, tj. zasada rzetelności i legalności oraz zasada przejrzystości. Obie zasady mają ugruntowane miejsce w systemie ochrony danych osobowych od początku jego kształtowania się. Zasada rzetelności i legalności (zgodności z prawem) wymaga, by dane były przetwarzane rzetelnie, czyli uczciwie oraz zgodnie z prawem. Wymóg zapewnienia zgodności z prawem operacji przetwarzania danych oznacza nie tylko konieczność spełnienia przesłanek legalności przetwarzania danych, które zostały określone w art. 6 i 9, lecz także konieczność zapewnienia zgodności z pozostałymi przepisami o ochronie danych osobowych.

Mając na uwadze powyższe, zwracam się o ustosunkowanie się do niniejszego wystąpienia oraz o podjęcie stosownych działań mających na celu zweryfikowanie procesów przetwarzania danych osobowych z wymogami określonych przepisach rozporządzenia 2016/679.

Zgodnie z art. 52 ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych, podmiot, do którego zostało skierowane wystąpienie jest obowiązany ustosunkować się do tego wystąpienia na piśmie w terminie **30 dni od daty jego otrzymania.**

PREZES URZĘDU
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Jan Nowak

Zastępca Dyrektora
Zespołu ds. Sektora Prywatnego

Katarzyna Święćkowska

Dyrektor
Zespołu ds. Sektora Prywatnego

Weronika...